

خیانه تیکی نه ته وهی و ئیسلامی .. ئیسک و پروسی مردووه کا نمان و میژووی دزاومان بده نه وه

ستران عهبدو لالا

stranabdullah@maktoob.com

کرده وهیهک که تاقمی (پشتیوانانی ئیسلام) له دزی مهرقه دی شیخانی نه قشبهندی له بیاره نه نجامیندا پتر له هه رکرده وهیهکی تر وابستهیی نه و تاقمی به پیلانی داگیرکه رانی کوردستان و به هیژی توندروپی دهرکی سه لاندوه.

همیشه روانینی بهنده وابوه که خهسلهتی هه ره سه رهکی و هه ره خه ترناکی توندروپی بیاره ته نه خودی توندروپیه که بیان نییه، به لکو وابستهییانه به مهرجه عیکی فیکری دهره وه به ناوهنده گه لیکی سیاسی که له دزی کورد و وه کورد و له دزی کوردستانی نازادکراون وهک هه ریمیکی جپی خه ونه نه ته وهی و دیموکراتییهکانی خه لکی کوردستان. پرسی توندروپی دواچار چاره سه ره ده بیته به په شیمان بوونه وهی توندروپکان و چ به زه بری سیاست و زه مانه، به لام نه وی چاره سه ره دژواره نه به لای وابستهییه. هه رده ستو تاقمیک که ناوهندیکی دهرکی مهرجه عی بیرکرنه وه شیگردنه وهی بو رو داوهکانی ناوخو دهروروبه ری ولاته که ی، سه ره نجام هه نه و ناوهندانه له جیاتی وی بریاری بو ددهن و هه لیده سوپینن.

نه گه ر توندروپی (پشتیوانانی ئیسلام) توندروپیهکی خو مالی بوایه نه وای بیگومان پپش کاره ساته که ی خیلای حه مه، پپش هه ولی تیرۆکردنی دبه ره مه نه حه مه د سالح و پپش هه لته کاندنی مهرقه دی شیخانی نه قشبهندی پتر له جاریک بریان له هه لومه ره که وه له گونجانی کاتی بریار لیدراوی تاوانهکانیان ده کرده وه. به لام وابسته بیرکرنه وهی لای خو نییه، لای مهرجه که یه تی، بویه بریاری هه ره مهرجه دیدات. هه لته به مهرجه عی به گوپره ی نه و هه لومه ره بریاری بو ده دات که خو تییدایه تی نه ک نه وی وابسته که ی له ناویاده ی. مهرجه که خو ناوهندی رو داوهکان بیته بیگومان به رژه وهندی خو ده خاته پپش به رژه وهندی وابسته که یه وه. بانه م وابسته یه گوپرایه ل و وه فاداری بی چهندو چۆنیش بیته.

هه روا وابسته نه گه ر مهرجه بریاری بو نه دات، نه گه ر مهرجه ته نه نه ته په راویزیکی هه لسو پانیشی پی ره وای بیینی که چی نه م چونکه وابسته یه هه همیشه مۆدیلی هه لسو که وهی مهرجه که ی خو ره چاوه کات و بی لیکنه وهی زه مان و زه مینی جیاواز دووباره ی ده کاته وه.

له نموونهکانی وابستهیی پشتیوانانی ئیسلامدا به پرونی تیکه لییهک له نیوان بریاری مۆرکراوی مهرجه و مۆدیلی ره چاوکراوی نه و مهرجه ده بیتریت. به م چۆره:

- کاره ساتی خیلای حه مه چهندی دهستی مهرجه عی فیکری سیاسی له پشته هیندهش چا ولیکه رییه که بو نه وه تلو عامانه ی توندروپکانی جه زائر نه نجامی ددهن.

- هه ولی تیرۆکردنی سه رکردایه تییهکانی کوردستان چهندی بریاری دوژمانی کوردی له پشته هیندهش گو استه وهیهکی حه رفی نموونهکانی تیرۆری سه رکردایه تییهکانه له میسو ره زائرو له نه فغانستان.

- هه لته کاندنی مهرقه دی شیخانی ته ریقه تی نه قشبهندی و ونکردنی ئیسک و پروسی مردوانیک که لای ته وژمیکی زۆری مو سلمانانی کوردستان جپی ریزو پیروزییه چهندی بریاری نه و ناوهنده سه له فیانه ی له پشته که چاویان به رای نییه کورد له په نا تاشه به ردهکانی هه ورامانی ره سه ندا مهرجه عیکی گه وهی جیهانی ئیسلامی هه بیته هیندهش ره چاوکردنی نموونه ی کرده وهکانی تالیبانه که په یکه رهکانی بو زایان شان دو سه رانی مه زاره پیروژهکانی (مه زار شه ریف) یان قه دهغه کرد. په یکه رهکانی بو زایان میرات و که لته وریکی ها و به شی مرؤ فایه تی بو که ده سه لاته وابسته که ی تالیبان، وابسته به ئیسلامی ئوسامه بن لادنه وه، له ساته وهختی هه سترای بیدهنگی دونیادا تیکو پیکیاندا. بابته جی جی لیکه ره له ما جهرای مهرقه دی شیخانی نه قشبهندی به ره چاوترو زه قتره. شه ره که له نیوان زویندووانیکی گیان مردووی بی میژوو و بی سه ره رییه له لایهک و مردوانیکی گیان زیندووی خاوهن دیرۆک له رپه وهی ژیانی کۆمه لایه تی و فه ره هنگی و بگره سیاسی میله تی کوردا.

ته ریقه تی نه قشبهندی له دیرۆکی کوردا به وه ده ناسریته وه که ریبه رهکانی ساتو سه و دایه کی جیددیان له گه ل پرسی کورایه تیدا هه بووه. ریبه ری گه وره ترین راپه رینی نیشتمانی و دیارترین هه لسانه وهی نه ته وهی کورد له کۆتاییهکانی سه ده ی نۆزده دا، شیخ

عەبەیدوللای نەهریە. شێخی نەهری وەك چۆن رێبەرایەتی كوردی كرد لەو رێپەوهدا ھەرواش شێخی ھەرە نفوزداری تەریقەتی نەقشبەندی بوو. ئەم رێپەوه لەشۆرشەكانی نیویدی یەكەمی سەدەدی بیستدا ھەروا خاوەنی وزەو توانای خۆی بوو.

بەلام تەنانەت دوور لەم ساتوسەودایە لەگەڵ بزوتنەوێ كوردایەتی ھەرخۆی رێبازو تەریقەتەكانی كە لەكوردستاندا بەلام دەست بوون تانیستاش بەشێکی گرنگی فەرھەنگی دینی و رۆحی خەلگی كوردستان پێك دێنن.

بەداخووە لەبەر كۆمەلێك ھەلومەرجی دژوار كە ومیژوونوسان و رووناكیرانی كورد یەكبینە بەردەوامن لەسەر ئی توپزینەوێ، تەریقەتەكانی لەكوردستاندا ھەن نەیانتوانی شقڵ و شیوێ مەزھەبێك پێك بێنن كە لەسەردەمی خۆیدا بەفریای نەتەوێ كورد بكەون و بەشێکی گرنگی توخمی رۆحی لەخەمڵینی نەتەوێیدا پڕبەكەنەو. بەلام لەگەڵ ئەوھشدا دەرکەوتنی ئەوتەریقەتەتەنە خۆی لەخۆیدا گوزارشتیان لەنارەزوویەکی كوردانە دەكرد بۆ گونجانندی باری رۆحی و كەلتوری كۆمەلگەیی كوردی لەگەڵ ئاینێك كە كوردەكان باوەرپیان بپێ ھیناو دلسۆزانە خزمەتیان كردوو. لەبەرھەندئ كە لەمێژووی فەرھەنگی و كۆمەلایەتی كوردستان دەكۆلرێتەووە دیرۆکی تەریقەتەكانی كوردستان و گەشەسەندنی ئەو دەكری ناوی (ئیسلامی شەعی) ئی بنیین سەنگی بەرچاو لەولیکۆلینەوانە داگیردەكەن. دروست ھەرئەو لایەنە (كوردیانە) گەشەسەندنی ئیسلام لەكوردستان كە توندپەوانی بیارە دەیانەوێ پەلاماری بەدن و ئیسك و پروسکی مردووكانیشی فری بەدن.

سەرنج بەدن تەریقەتێکی ناسراوی ئیسلام كە تەریقەتی نەقشبەندییە، موریدو مەنسوبی لەھەموو دونیادا ھەن، بەتایبەتیش لەولاتانی ئیسلامیدا. ئەم موریدو مەنسوبانە ھەمیشە بۆ سەردانی مەزاری شێخان لەئێران و لەتووورانەو ھاتوون و ھەورامانیان كردۆتە قیبلەنومیان.

واتا لەنەموانەپەکی دەگمەندا خەلکانیک ھەن لەرەگەزوو لەنەتەوێ جیاواز، لەرەگەزوو نەتەوێكانی دراوسی كەقبوولیانە شێخەكانی كوردستان مەرجەعی دینی و رۆحیان بن كەچی توندپەوێكانی بیارە، ئەوانی مەرجەعی بیگانەیان قبوولە ئەوانی مەرجەعەكەیان لەتورابورایە، بەناوی ئیسلامووە كورد لەو مەرجەعیەتە مەحرووم دەكەن.

مەلانیكە لەنیوان روانینیكە كەپیی حەیفە لەھەر بواریكدا بیٹ، تەنانەت لەبواری تاپبەتمەندی رۆحیشدا، كورد تەریقەتەكانی خۆی و مەرجەعەكانی خۆی ھەبیٹ كە بیگانەش ریزی ئی بنیت، لەگەڵ روانینیکی تر كە كورد دەكاتە وابەستەیی فەندەمەنتالیزی ئوسامە بن لادنی كەتیکەلییەكە لەتوندپەوێ ئیسلامی و لە عرووبەجیتییەکی زاخاودراو بەرقیكی كوێرانە دژی خەلگی كوردستان و خەلگی ئەفغانستان و خەلگی ھەموو(ستانیکی) تر كە بخوازی ئەزمونی ژبانی خۆیان دوور لەھەر دەستیپەردانیکی دەرەکی شیلگیرانە پەرەپێبدەن. ئەفغانەكان لەوبەلایە دەربازیان بوو، كوردەكانیش لەسەرپیی روووبەرووونەوھدان.

لەم سەرپێیەدا فریودراوانی پشتیوانانی ئیسلام تازە لەدەست دەرچوون، ئی گەلێك زەرورییە كوردەكان و ترادسیونی تاپبەتیان، رێبازو تەریقەتە ئاینییەكانی ھەلیانبێژاردوو، سەرفراز بن.

سەرھەتا دەبی لەوھو دەست پی بكەین:

ئیسك و پروسکی مردووكانەمان، میژووی دزراومان بەدەنەو.